

Prosimo vas, da pri pretresanju komu dodeliti verjetno nadvse zaželeno Mladiko, po vsem povedanem spoznate nujnost tega, da jo dobi in v njej zaživi Slovenski etnografski muzej. Ne nazadnje bi s tem presekali tudi prostorski muzejski gordijski vozec v prenaseljeni stavbi na Prešernovi 20.

Za strokovne delavce
Slovenskega etnografskega muzeja
mag. Inja Smerdel

Direktor
Slovenskega etnografskega muzeja
dr. Ivan Sedej

216

Inja Smerdel

Ivan Sedej

PEDAGOŠKO DELO SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA V MINULEM DESETLETJU

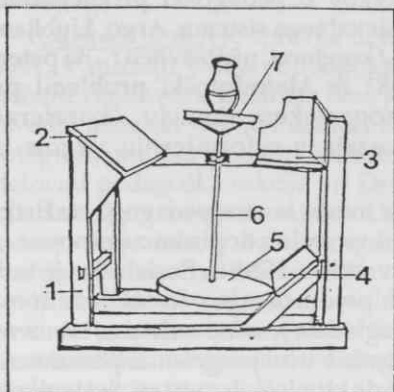
Muzej je kulturna ustanova, ki ima celo vrsto nalog: zbira in varuje našo naravno in kulturno dediščino, jo proučuje in posreduje javnosti. Pri tem je pomembna njegova vzgojno-izobraževalna vloga, t.j. širjenje zavesti o naši bogati dediščini, o našem naravnem in kulturnem okolju, zbujanje zanimanja za zgodovino ter smisla za vrednost in ohranjanje dediščine.

V Slovenskem etnografskem muzeju se že vrsto let čedalje bolj utrjuje vloga in pomen kustosa pedagoga, saj brez njega ni mogoče ustreči zahtevam sodobnega muzejskega občinstva. Irena Keršič je kot prva kustodinja stažistka za pedagoško delo v SEM-u nastopila službo leta 1978/80.

Obveščala je časopise, radio in televizijo o razstavah, ter pošiljala vabila tudi na osnovne in srednje šole po Sloveniji. Po razstavah je vodila skupine obiskovalcev, zlasti osnovnošolce in srednješolce.

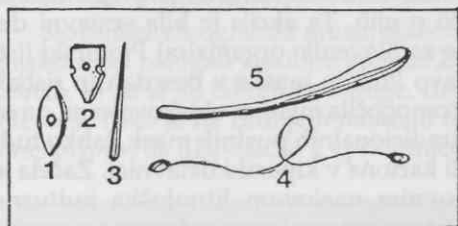
Uvedla je dokumentacijo razstav /ki vsebuje tudi poročilo o pedagoškem delu/ in propagandno gradivo za tuje obiskovalce med turistično sezono /prevodi v nemški, angleški in italijanski jezik/. Sodelovala je s Pionirskim listom, za katerega je pripravila dispozicijo z vprašalnico za raziskovalne naloge o temi Kuhinja. Bila je tudi vodja pedagoške sekcije pri Skupnosti muzejev Slovenije. Tako je leta 1985 v okviru te sekcije s pomočjo ostalih kustodinj organizirala posvetovanje o vzgojno-izobraževalni vlogi muzejev. Nanj so povabili tudi Zavod za šolstvo, da bi slišali tudi njihove predloge in tako navezali boljše in učinkovitejše sodelovanje. Rezultat tega posvetovanja je bil,

FILIPČ KRISTA OŠ 25 moj KAPELA

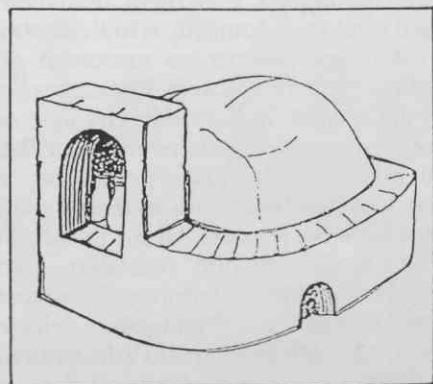
Napiši, kako se imenujejo predmeti na sliki.

- 1) *ORODJE.....*
- 2) *KLOP.....*
- 3) *POLICA ZA LONČARŠKE.....*
- 4) *NABLONJALO ZA NOGE.....*
- 5) *POGONSKO KROLO...*
- 6) *OS.....*
- 7) *MODELIRNA PLOŠČA.....*

Napiši, kako se imenujejo predmeti na sliki.

- 1) *ORODJE ZA OBLIKOVANJE OBUK.....*
- 2) *ŠILO ZA LUKNJE...*
- 3) *ŽICA ZA REZANJE.....*
- 4) *MODELIRKA.....*
- 5) *ŽICA... ZA... ..*

Ta predmet se imenuje

..... je iz Pri svojem delu jo uporablja V se pečejo najrazličnejši izdelki kot so

obrni →

da odtlej ni bilo več le stihijskih obiskov ob naravoslovnih in kulturnih dnevih; prav tako jim je uspelo omejiti skupine na največ 15 do 25 ljudi in sprejeti sklep, naj se muzeji in galerije po Sloveniji začnejo ukvarjati tudi s predšolskimi otroki. Irena Keršič je tudi napisala nekaj sestavkov o pedagoški problematiki: Etnološki muzeji kot faktorji vzgojno-izobraževalnega sistema, Argo, Ljubljana 1981; Etnološke teme v pedagoškem procesu /koreferat, neobjavljen/ - na petem posvetovanju Šole in muzeji v Pulju 1981 in Metodološki problemi pri vzgojno-izobraževalnem procesu v etnografskem muzeju /koreferat, neobjavljen/ na posvetovanju Vloga muzeja v reformiranju vzgoje in izobraževanja, Zagreb 1980.

Od leta 1983 do 1985 je bila na delovnem mestu kustos pedagoga stažistka Monika Krojež. Temeljno pedagoško delo je dopolnila z dopisom za osnovne in srednje šole s programom razstav, ki so se zvrstile v SEM-u. Poslala jim je tudi vprašalnico o morebitnih zbirkah etnoloških predmetov in o krožkih oziroma fakultativnem pouku etnologije na šolah. Pregledala je učne načrte za osnovne in srednje šole z vidika, kje in kako bi bilo mogoče v učni program za posamezne stopnje vključiti etnološke informacije in ogled etnoloških razstav. Sestavila in izvedla je ankete ob razstavah, da bi pomagala mladini odkrivati izpovednost razstav. V akciji Slovenskega etnografskega muzeja, v kateri so učenci osnovnih šol zbirali gradivo o temi Ljudska prehrana na Slovenskem, je pregledala in ocenila prispevke ter napisala poročilo o njih. Ta akcija je bila sestavni del jugoslovanskih pionirskih iger, ki jih je za Slovenijo organiziral Pionirski list. Samostojno je pripravila manjšo razstavo Pust in maske v besedah in risbah pionirjev v Pionirski knjižnici. Hkrati je omogočila mladim obiskovalcem, da so po navdihu, ki so ga dobili ob ogledu tradicionalnih pustnih mask, lahko tudi sami izdelali maske iz "papirmaseja" ali kartona v kiparski delavnici. Začela je pripravljati potujočo razstavo z delovnim naslovom Etnološka kulturna dediščina v Sloveniji in predavanje o isti temi, namenjena predvsem osnovnim in srednjim šolam. Pomagala je tudi pri organizacijskih pripravah za posvetovanje o vzgojno-izobraževalni vlogi muzejev. Zanj je napisala članek Muzejsko pedagoško delo Slovenskih muzejev, Argo 1986.

Andrej Dular je opravljal delo kustosa pedagoga v rednem delovnem razmerju od leta 1987 do 1990. V tem obdobju je bilo več domačih in tujih razstav in s tem povezano temeljno pedagoško delo od vodenja po razstavah do ustreznih obvestil in propagande v sredstvih javnega obveščanja. Pri razstavi Iz ljudske kulture koroških Slovencev je uvedel novost, in sicer delovne liste za osnovno šolo. Pri drugih razstavah je uvedel nekatere didaktične pripomočke, s katerimi so imeli veliko veselja zlasti mlajši obiskovalci /predšolski in osnovnošolski otroci/. Tako so imeli poleg delovnih listov tudi možnost risati predmete. Ker muzej ni imel lastne pedagoške sobe, je poskušal pri nekaterih razstavah uvesti kot dopolnilno informacijo k sicer "statičnim" razstavam živo sliko in zvok. Muzej je kupil v te namene videorekorder in monitor. Ta novost se je izkazala kot izredno priročna za pedagoško delo. Pedagoško delo je potekalo v nekaj primerih tudi zunaj muzeja, na šolah in v otroški zdravstveni ustanovi. Andrej Dular je sodeloval tudi pri drugih muzejskih akcijah. V poletnih mesecih je predvsem organiziral etnološke mladinske raziskovalne tabore v Beli krajini /Adlešiči 1987, Dragutuš 1988, Stari trg 1989/, ki so se jih udeleževali dijaki z raznih koncev Slovenije. Kot mentorji so pri tem sodelovali tudi kustosi Slovenskega etnografskega muzeja. Kustos pedagog je skrbel tudi

za objavlanje izsledkov s teh taborov: tako so na primer kot prvi zvezek Knjižnice Slovenskega etnografskega muzeja izšli rezultati štirih etnoloških taborov v Beli krajini. V samostojni publikaciji so izšli tudi rezultati starotrškega tabora.

Darinka Jankovič opravlja delo kustosa pedagoga v SEM-u od začetka leta 1991. V muzeju v tem obdobju zaradi adaptacije muzejskih prostorov ni bilo nobene razstave. V pustnem času je v vzgojno-varstvenih zavodih in v mali šoli izvedla učne ure o temi Pust na Slovenskem, ki jih je popestrila z diapozitivi in fotografijami. Na pobudo Ministrstva za kulturo RS je zdaj začela ponovno delovati pedagoška sekcija pri Društvu muzealcev Slovenije in na sestanku je bila izvoljena za njeno tajnico Darinka Jankovič. Tedaj je bilo sklenjeno, da morajo svoje delo, tj. delo muzejskih pedagogov, predstaviti širši javnosti. Prvi koraki v to smer so bile predstavitve dela pedagogov v Prosvetnem delavcu, reviji Mars in na kongresu muzealcev v Šmarjeških toplicah. Med velikonočnimi prazniki je s pomočjo kustodinje Tanje Tomažič organizirala didaktično razstavo Vesela velika noč v prostorih Kmečkega glasa v Ljubljani. Ob razstavi je potekala demonstracija pisanja pisanic in pletenja butaric. V atriju pa je bil sejem, ki se je navezoval na velikonočne običaje. Razstava je bila deležna precejšnjega obiska, predvsem osnovnošolcev in mlajših obiskovalcev iz vrtcev, ki so za povratno informacijo poslali muzeju več zanimivih risb.

Slovenski etnografski muzej sodeluje tudi pri razpisu tem in mentorstvu dijakom pri nalogah v sklopu gibanja Znanost mladini, pomaga študentom pri temah, ki so si jih izbrali za naloge. Uspešno je tudi že večletno sodelovanje s PIL-om. Tako je na zadnjem natečaju Mi mladi leta 1990 kustodinja Ljudmila Bras pripravila dispozicijo z vprašalnico za raziskovalne naloge o kovaštvu.

Nastajanje razstave (otroških risb) v razstavi (Risani zapisi) in ... →

→ ... pripoved, kaj je le risba in kaj etnologov risan zapis. Razstava Risani zapisi, v SEM-u v Ljubljani, januarja 1989 (Foto S. Sršen, 1989).

Aktivna udeležba otrok ob razstavah je v dosedanji muzejski praksi SEM-a dokaj redka. Med take poskuse sodita že omenjeni razstavi v Pionirski knjižnici in Risani zapisi, ko so otroci z risanjem predmetov in ugank naredili razstavo v razstavi. Med drugačne oblike stika z našo najmlajšo publiko sodi tudi izdaja didaktične knjižice *Oven, Ovca, Jagnje ...*, ki jo je ob razstavi *Kam so vsi pastirji šli...* napisala in narisala njena avtorica.

Namen muzejske pedagoške službe je organizirati različne dejavnosti, da vodstva po občasnih razstavah ne bi bila več edina oblika dela z obiskovalci. Za to pa je seveda potreben primeren prostor, sedanja začasna rešitev ne more trajno ustrezati tem namenom. S pridobitvijo primerne prostora bomo lahko organizirali in izvajali muzejske učne ure, namenjene vzgojno-varstvenim zavodom, osnovnim in ostalim šolam. Prav tako bomo organizirali izobraževalne tečaje /obdelava lesa, lončarsko oblikovanje, kuhanje itd./.

Pri pedagoškem delu pa je potrebno tudi bolj načrtno sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. Predvsem si želimo, da bi obisk muzeja dobil mesto v rednem šolskem programu. Za to pa je seveda potrebno medsebojno sodelovanje in obojestransko poznavanje dela. Prizadevamo si, da bi z vodstvi šol in z učitelji sestavili program dela oziroma obiskov, ki bi bil povezan z učnim programom in prilagojen učni stopnji. Z učnimi urami za vzgojno-varstvene zavode želimo pri otrokih zbuditi sposobnost opazovanja in razmišljanja, zbuditi in potešiti njihovo radovednost, hkrati pa širiti njihovo že pridobljeno znanje. Z izobraževalnimi tečaji želimo, skratka, popestriti muzejsko dejavnost. Tako bodo prihajali razni demonstratorji, ki bodo skupaj z otroki ustvarjali in se pogovarjali o nastalih delih.

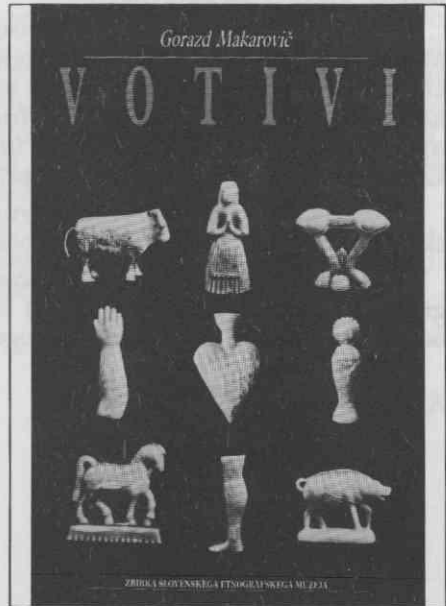
Edino s skupnim sodelovanjem vseh, ki se ukvarjamo s pedagoškim delom v muzeju in v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, nam bo uspelo postopoma v ljudeh zbuditi in razviti željo po ogledu muzeja. Tako bomo pridobili redne obiskovalce, ki bodo znali v muzeju spoznane vrednote ceniti in prenesti v svoje in s tem tudi naše naravno in kulturno okolje.

Darinka Jankovič

NOVA KNJIŽNA ZBIRKA SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

221

Naslovnica drugega zvezka Knjižnice Slovenskega etnografskega muzeja.

Ko smo pred dvema letoma (1989) iskali založnika za publikacijo o etnoloških mladinskih raziskovalnih taborih v Beli krajini, smo bili v veliki zagati. Gibanje znanost mladini iz Ljubljane, ki je med poletnimi počitnicami pod vodstvom mentorjev etnologov organiziralo desetdnevno mladinsko raziskovalno terensko delo v letih 1985, 1986, 1987 in 1988, ni imelo denarja še za natis zbranega etnološkega gradiva. Tudi obe belokranjski kulturni skupnosti, ki sta po svojih močeh prispevali sredstva, za tisk nista mogli zbrati zadostnega denarja. Na pomoč je priskočil Slovenski etnografski muzej, ki je z izdatno finančno podporo omogočil tiskanje.

Takrat je ponovno vzknila več leta stara zamisel, da bi Slovenski etnografski muzej začel izdajati poleg revije Slovenski etnograf posebno knjižno zbirko, ki